

ಚಿತ್ರಾರ್ಥಕ ಚಿತ್ತಾರ ಕಲೆ ಒಡಿಸಾದ 'ಮಧುಬನಿ' ಕಲೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದರೂ ಅದರಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಲ್ಲ. ಹಾಗಂತ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ ಅಂತಲ್ಲ. ಮೂಲತಃ ದೀವರು (ನಾಯ್ಕರು-ಈಡಿಗರು) ಜನಾಂಗದ ಈ ಕಲಾಪ್ರಕಾರ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಹಸೆ ಚಿತ್ತಾರ, ಮುಂಡಗಿ ಚಿತ್ರ, ಎಂಟು ಆರತಿ, ಹದಿನಾರು ಆರತಿ, ತೇರು ಚಿತ್ರ, ಆರಾಧಾನ ಚಿತ್ರ ಈ ಕಲೆಯ ಭಾಗಗಳು.

ಮಲೆನಾಡಿನ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಹಬ್ಬದ ದಿವಸ ದೀವರು ಪೂಜೆಗೆ ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ತೋಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತರಲು ವಿಶೇಷವಾದ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರವಾದ ಬುಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು ರೂಢಿ. ಆ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯಲು ದೀವರ ಜನಾಂಗದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ವಾರಗಟ್ಟಲೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜೊತೆಗೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಸುತ್ತಲು, ಮನೆಯ ಒಳಾಂಗಣದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಪುಂಡಿ ನಾರಿನಿಂದ, ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾಗಿ ಸಿಗುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ತಾರ ಕಲೆ ಬಿಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದು, ದೀವಾವಳಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು ಅಥವಾ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ತಟ್ಟೆ-ತಡಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುವ ಜನಪದೀಯ ಚಿತ್ರವೇ ಇದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು ಈಶ್ವರ ನಾಯ್ಕ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಕಲೆಗೆ ಈಶ್ವರ ನಾಯ್ಕ ಅವರು ಸದ್ಯ ಆಧುನಿಕ ಸ್ವರ್ಣ ನೀಡಿದ್ದು, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೂ ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರಕನ್ನಡದ ಸಿದ್ದಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹಸವಂತೆಯಲ್ಲಿನ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನೇ 'ಚಿತ್ತಾರ ಚಾವಡಿ' ಶಾಲೆಯನ್ನಾಗಿಸಿ ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ಈ ಕಲೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕಲೆಯ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ನಾಯ್ಕರು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳನ್ನು. ಸಾಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪಡವಗೂಡಿನ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮೈಲಮ್ಮ ಅವರ ತವರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಯ್ಕ, ಬಾಲ್ಯದ ಜೀವನ ಕಳೆದದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತೆ. 'ಅಮ್ಮನ ಮನೆಯ ಹೆಸರು ಡೋಣಜಿ. ಅವರದ್ದು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ. 35ರಿಂದ 40 ಮಂದಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಹುತೇಕರ ಕೆಲಸ ಚಿತ್ತಾರ ಕಲೆ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು. ಕುಟುಂಬಸ್ಥರು ನಿತ್ಯವೂ ಚಿತ್ತಾರ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕಲೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಏಳನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಈ ಕಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿತು. ಆಗಲಿಂದಲೇ ಚಿತ್ತಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

'ವಿಿಯುಸಿ ನಂತರ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಹಳೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಗಿದ್ದ ಮಹತ್ವ ಈಗ ಏಕೆಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಕಾಡತೊಡಗಿತು. ಹೀಗಾಗಿ, ಕಲೆಯ ಕುರಿತು ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆ. ದೀವರು ಸಮುದಾಯದ ಹಿರೀಕರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ಕಲೆಹಾಕಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೂ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 'ಚಿತ್ತಾರ ಚಾವಡಿ' ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ ಎಂದರು. ಈಶ್ವರ ನಾಯ್ಕರು ದೆಹಲಿ, ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ, ಚೆನ್ನೈ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲೂ ಹಲವರು ಬಾರಿ ಚಿತ್ತಾರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆಧುನಿಕತೆಯ ಅಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ನಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ 'ಚಿತ್ತಾರ ಚಾವಡಿ', ಇದರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜ್ಯದ ಏಕೈಕ ಕೇಂದ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರಬೆನೆಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಚಿತ್ತಾರ ಕಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ 'ಆರಾಧನಾ' ಚಿತ್ರ (ಈ ಚಿತ್ರ ದೀವರ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಾಂಕೇತಿಕ ರೂಪ) ರಚನೆಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಮಾಸ್ಟರ್ ಕ್ರಾಫ್ಟ್‌ಮನ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನೂ ನಾಯ್ಕರು ತಮ್ಮ ದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬುಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವುದು, ಭತ್ತದ ತೆನೆಗಳಿಂದ, ಹಿತ್ತಂಡೆ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ವಿವಿಧ ಕಲಾಕೃತಿ ತಯಾರಿಸುವುದನ್ನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಿದಿರನ ತಟ್ಟೆ ಗೋಡೆ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಕರ ಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಲೆ ಚಿತ್ರಿಸುವುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬಣ್ಣ

ಪ್ರಕೃತಿ ದತ್ತವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಂದಲೇ ಚಿತ್ತಾರ ಕಲೆಗೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಂಪು ಕಲ್ಲು ಹಾಗೂ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ, ಗುರುಗೆ ಹಣ್ಣಿನ ಸಿವೆಯಿಂದ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣ, ಎಲೆಗಳಿಂದ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಿ ಹುರಿದು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಚಿತ್ತಾರ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಲೆಗೆ ಬಳಸುವ ಬಣ್ಣಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ರೂಪಿತವಾದವು.

'ರೈತರು ತಮಗೆ ಬೇಕಿದ್ದ ಸಾಧನ

ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರೈತರು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುಂಡಿ ಎಂಬ ನಾರನ್ನು ಬಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಪುಂಡಿ ನಾರಿನಿಂದ ಚಿತ್ತಾರ ರಚಿಸಲು ಬ್ರಶ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಲೆಗೆ ಆಧುನಿಕ ಸ್ವರ್ಣ ನೀಡಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಭೂಮಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಬುಟ್ಟಿ

ಭೂಮಿಹುಣ್ಣಿಮೆ ಬುಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಬಣ್ಣ ಬಳಸಿ ಬುಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಭತ್ತದ ಸಸಿ, ನೇಗಿಲು, ಅಡಿಕೆಮರ, ಬಾಳೆಗಡೆ, ದನಕರುಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನೆ-ಮನೆಗಳ ಅಂದ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಚಿತ್ತಾರ

ಚಿತ್ತಾರ ಕಲೆ ದೀವರ ಜನಾಂಗದ ಜೀವನಶೈಲಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಹಸೆಗೋಡೆ ಚಿತ್ರ, ಭೂಮಿಹುಣ್ಣಿಮೆ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಬುಟ್ಟಿ ಚಿತ್ರ, ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ ಬದುಕುವುದನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವ ಮುಂಡಿಗೆ ಚಿತ್ರ - ಹೀಗೆ ಇಡೀ ಬದುಕು ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ತಾರಗಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ಚಿತ್ತಾರ ಕಲೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಕಮರ್ಷಿಯಲ್ ಆಗಿಯೂ ಅದನ್ನು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತರಬೇಕು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಸಕ್ತರ ಮನೆಗಳ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಈಶ್ವರ ನಾಯ್ಕರು ಚಿತ್ತಾರ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದ ನಾನಾ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಚಿತ್ತಾರ ಕಲೆಯ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಆಧುನಿಕ ಸ್ವರ್ಣ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

'ಕಲೆಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ಕೈಗಳಿಗೆ ಸಂಭಾವನೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಕಲಿಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು. ಆಗ ಈ ಕಲೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಆಶಾವಾದ ಈಶ್ವರ ನಾಯ್ಕರದು. ಅವರ ಸಂಪರ್ಕ ಸಂಖ್ಯೆ: 9449205209.